

ОДГОВОР ДАНАШЊЕГ МОНАШТВА

НА РЕЧИ ГОСПОДЊЕ:

Ви с̄те свейлос̄т̄ свейу.

(Мт. 5,14)

*Њеіово Високоіреосвешіенсіво
Мііройолий мінски и заславски і. Венијамин,
еізарх Белоруске Православне Цркве
Московске Паііријаршије*

МОНАШТВО – ЈЕВАНЂЕЛСКА ПРОПОВЕД ЛИЧНИМ ЖИВОТОМ И СВЕДОЧАНСТВО ЦАРСТВА БОЖИЈЕГ КОЈЕ ДОЛАЗИ

Драги брате и саслужитељу, Ваше Преосвештенство владико Пахомије, драги учесници Монашког симпозиона, срдечно се захваљујем за позив да будем део оваквог симпозиона и жао ми је што нисам имао прилику да будем са вама и лично вам честитам велики јубилеј вашег манастира, али и целокупне Српске Православне Цркве – 950 година од оснивања и 700 година од обнове Манастира Преподобног Прохора Пчињског.

Циљ човековог постојања на земљи јесте успоставити општење са Богом и припремити се за вечни живот. Монаштво, као посебна категорија хришћанског подвига, представља неутуђиви део Светог Предања. Почетак оваквог подвига установили су Преподобни оци: Павле Тивејски, Антоније Велики, Пахомије Велики, Макарије Египатски и остали Оци пустињаци. У Русији су поставили темеље Преп. Антоније и Теодосије Кијево-Печерски.

Свети оци и учитељи Цркве једногласно су указивали на то да је монаштво испуњење Спаситељевих речи: *Ко*

*хоће за мноm да иде нека се одрекне себе и узме крст̄ свој, и за мноm иде. Јер ко хоће живо̄и свој да сачува, изгубиће ѿа, а ко изгуби живо̄и свој мене ради и јеванђеља онај ће ѿа сачувати.*¹ Монаштво је доживотно служење и тајно унутрашње човеково делање. Осим у послушности, целомудрености и сиромаштву, његови обриси препознају се и у одрицању од света – који, по речима Светог Исака Сирина означава скупину страсти – затим, у покајању, строжем посту и интензивнијој молитви, трезвеноумљу, безмолвију, братољубљу и гостопримству, смирењу и кротости, као и стремљењу ка моралном савршенству.

Сви хришћани, а посебно монаси, који имају највише могућности за то, проповедају Јеванђеље, сведочећи га својим животом. У Јеванђељу је сабрана сва суштина хришћанске вере, а то је благовест да је Христос спасао човека од вечног робовања греху. Он је победио основно зло света – телесну, душевну и духовну смрт, својим оваплоћењем, смрћу и Васкрсењем.

Преподобни Пајсије Светогорац је говорио: „Десиће се ствари које ће уздрмати нације. То неће бити Други долазак, чак ни Божији прст. Људи ће почети да траже оне који ће им говорити о Христу. Држаћете за руку и говорити: 'Дођи, седи и причај нам о Христу.'” Видимо шта се данас дешава у свету који се брзо мења. Пропагира се живот у коме нема Христа, живот где је изгубљеним душама врло лако да забораве на Бога и живе ради себе и ради света, без икакве перспективе вечности. Људи су у недоумици, духовно су гладни. Како да им дамо то што им је потребно, како да им покажемо пут који води ка спасењу њихових душа?

Кроз испуњење јеванђелских заповести Христос монасима даје своју благодат и греје њихова срца, зато

¹ Мк. 8, 35.

она не могу бити хладна и пушта. Ако монаси не ревнују за живот по Јеванђељу, то значи да они који су са земљи губе своју силу и могу бити избачени напоље. Монаси су дужни да својим животом буду весници Христа, Који долази да лично сретне сваку душу која иште вечни живот. А да ли је наш живот довољно снажно сведочанство јеванђелске проповеди и Царства Божијег које долази?

Митрополит лимасолски Атанасије је на једном симпозиону рекао: „Када искушенци долазе у манастир, веома је важно да у игуману и старијој сабраћи виде сведочанство Царства Божијег које долази, које је овде и сада, и коме се душе верника присаједињују још у овом животу. Ако то не могу да виде, на сва њихова питања ми ћемо им одговарати: 'Сачекајте и видећете, у будућем животу примићете награду', а то је исто као да доктор говори болеснику: 'Сачекај, и када умреш све ће проћи и ништа те више неће болети!'

Јеросхимонах Јефрем Катунакијски сведочио је о Преподобном Јосифу Исихасти и измењеној реалности у његовом присуству: „Нисам могао да се наситим благодати којом је зрачио старац Јосиф Исихаста. Много пута сам у олтару осећао Божије присуство. Служећи код старца Јосифа, нисам знао да ли служим ја или служи старац. Читава црква била је погрожена у неку духовну сладост, као у мед. Осећао сам благодат као да је старац служио. Признајем, ниједног човека нисам тако волео и нисам се никога тако бојао као старца, који је постао и остао за мене кроз читав живот пример за подражавање. Он је био моје средство за спасење. И само сећање на њега чувало ме је од грешака и гурало ме даље кроз живот.”

Важно је не само проповедати Христа речима, већ и својим монашким животом бити пример. Испуњење заповести Христових није некакав недостижан циљ. Када

се томе придода усрдност и ревност за богоугодан живот, тада и спаситељна семена Речи Божијих доносе плодове.

Познање Бога срцем, духовним опитом и личним јеванђелским животом, стремљење ка тражењу и спознаји Бога јесу велики дарови које нам Господ даје. Преподобни Сергије није оставио иза себе ни једног јединог написаног слова, штавише, он је увек избегавао јавно учење. Управо због тога можемо рећи да је његово учење у исто време његов живот. „Смирена кротост је основна духовна нит његове личности”, писали су о њему. Овај велики Светитељ постао је истински светионик за савременике и потомке, човек који је умео да потчини свој живот јеванђелским заповестима љубави и једномислија. Он је учио не речима, већ делима, својим начином живота и односом према околина, и народ је чуо такву проповед. Управо због тога, животни пут великог старца, како су га прозвали у народу, изгледа парадоксално: целог живота бежао је од људи, да би коначно постао духовник свима који му притичу. Његови ученици били су касније оснивачи многих манастира.

Архимандрит Софроније Сахаров говори да је човек велики онда када је у Великом Богу. Силом Божије љубави човек обједињује цео свет и на неки начин, постаје „центар света”. Отпавши од Бога, као онај који је обдарен слободом, човек одлази од Живота и Светлости у предео вечне таме.

Преподобни Серафим Саровски је својим јеванђелским животом задобио благодат Светог Духа и живом љубављу, као поток из дубина тамне шуме, разлио се у реку, духовно напајајући милионе људи. Његов живот је био жива проповед Христове науке и сведочанство Царства Божијег које долази. Живећи на земљи, старац је тешио и поучавао оне који су му са вером, љубављу

и надом долазили, исправљао је оне који су желели да победе грех. „Када умрем, долазите на мој гроб, причајте ми као да сам жив о својим мукама и ја ћу вас као жив чути”, говорио је. Према речима Архиепископа Антонија Вороњешког, он као свећа непрестано гори пред Богом, како својим животом на земљи, тако и слободом коју сада има пред Светом Тројицом.

Преподобни Пајсије Светогорац је говорио „Када мирјани, чак и неверујући, дођу у манастир и виде праве монахе, тада ће, уколико су за то способни, и сами постати верници. Истински монах је светлост свету.”

Један млади човек, наш савременик, имајући многобројне сумње и тражећи смисао живота, после посете Псково-Печерском манастиру писао је: „Тамо сам се сусрео са људима који су очистили своја срца, смирили страсти, победили егоизам и већ овде на земљи зраче невероватном светлошћу и топлотом. Мени више нису потребни докази да Царство Божије постоји, зато што сам видео и чуо све доке тог Царства /.../ Њихов лик деловао је тако снажно на моју душу – то како су говорили и служили, како су се односили један према другом и према осталим људима. Све је то остало у мом срцу за цео живот /.../ На примеру стараца подвижника видео сам да је савршенство могуће достигнути овде на земљи и да се Царство Божије не налази негде далеко у космосу, већ много ближе: у топлом, чистом и живом срцу испуњеном љубављу.”

Манастири су као залихе воде духовног живота и помоћи онима који долазе. Они напајају и освежавају, дају животворну силу и спасоносну влагу жедним душама. Посећујући манастире, многи налазе душевни мир и телесну снагу, смисао и пуноћу живота.

Најубедљивија јеванђелска проповед јесте пример сопственог живота. Сви смо ми Божија творевина. Господ

нас је све засадио у свој овоземаљски врт, али не да бисмо као бесплодне смокве пуштали гране и лишће без плодова, него да бисмо принели плодове – а за то је потребно не само наше лично учешће, него пре свега присуство Бога у нашем животу.

Митрополит лимасолски Атанасије говорио је о свом животу поред старца Јосифа Ватопедског: „Има случајева када се монаси моле непрестано, али се притом налазе у прелести. Са њима је веома тешко. То није светост. Они су научили да понављају речи молитве, међутим у њима нема благодати. Наш циљ није да овладамо техником молитве, него да примимо Христа у своје срце. Када смо ноћу вршили много молитава на бројаници, старац је говорио: 'Ја желим плодове, а не лишће.' Управо зато је Христос и проклео дрво које је имало обиље лишћа. Он је тражио плодове. Плод – то је благодат Светог Духа. Ја не желим од вас много бројаница, а да се после цео дан свађате и љутите, да никога не слушате и не поштујете манастирски типик. Таква молитва нама није потребна. У Новом Скиту живео је један старац, велики подвижник, добар старчић. Када је говорио, из његових уста као да је излазио мед. Међутим, био је зилот, фанатик старокалендарац. Није са нама служио, није се причешћивао и ни са ким није духовно општио. Био је сам. Неком приликом, док смо радили у једној келији, рекох му: 'Старче, ми имамо толику љубав међу собом. Вечерас је код нас у манастиру свеноћно бдење. Зар ти нећеш доћи?' Тог тренутка он постаде као тигар! Мислио сам да ће ме појести, викао је и говорио разне ствари. Тада је старац Јосиф рекао: 'Ево, погледајте, то су плодови његове молитве.'”

Јеванђелска прича о сејачу и семену односи се на све нас, јер смо сви призвани на проповед речима и делима. Ако погледамо лик сејача, очигледна је чињеница да се он

налази негде у пољу. Није на путу и није у пустињи, што би било крајње неразумно са његове стране. То што семена падају на пут или на јалову земљу, више је изузетак него правило; главни део семена пада тамо где треба и доноси свој плод, како говори Господ. Међутим, основно оруђе проповеди јесте наш монашки живот. Наравно, важно је говорити и о Христу, Светом Писму или на богословске теме, али ако притом сваког трена не сведочимо Јеванђеље, сва семена падају мимо плодне земље.

Да би наш монашки начин живота, као јеванђелска проповед, доносио плодове, неопходно је најпре изучавање Јеванђеља, а потом и живот у складу са њим. Свети Игњатије Брјанчанинов у књизи *Принос савременом монашћиву* говори: „Монах је дужан да се од првог тренутка када ступи у манастир занима детаљним проучавањем Јеванђеља, да га изучи тако да му је оно увек на памети, да за сваки поступак, сваки корак и сваку помисао има спремну јеванђелску поуку. Јер је Господ рекао: *Ко има зајовијестии моје и држи их, ѿо је онај који ме људи; а који мене људи, ѿоја ће људиии Оѿац мој; и ја ћу ја људиии и јавићу му се сам.*”²

Нека нам Господ помогне у том молитвеном делању, заступништвом Пресвете Богородице и Светих својих. Амин.